

שלהי יולי 1983

↓ **21 ליולי 1983**

בשעה 08.30 נפתחה הישיבה המיוחדת של אלופי צה"ל במטכ"ל. ראש אמו" המצני רצף של צילומי אוויר ומידע מצטבר מהשבות האחרון. סיכום מקורות המידע המודיעיניים השונים העלה באחר הברוך, כי שתי עוצבות שריון מצריות, שלוו בגדודיו טילי קרקע־אוויר, השלימו את התפרסותם במערך קרבי מלא בתוך איוור הבינוני של האו"ם (B—ZONE) בקודמת סיני. כן נמסר, כי בשלושת הימים האחרונים הונסו חילי־האוויר המצרי לדרגות פוגנות גבוהות. ספינות טילים של חיל־הים המצרי, שיוונו כנושטות את בסיסיון בים־סוף בילל 1976 ליוזל וכמפלגותו ליעדים בלתי־ידועים, צולמו בנמלי יבנות, ידגה, חודייה ופורט־סודאן. זוחוי מודיעין נוספים לימדו על פעילות קחתנית ובלתי־שיגריתת סביב תחנות האתראה המצריות בג'בל־האלאל וג'בל־חרים.

אולם בקארוו לא הורעשה כל תכונה מיוחדת. פקיד וטרר כמניסטריון ההגנה המצרי הודיע בשיחת תדריך רגיזה לתותחן, כי אימינו הקיץ של צבא מצרים, הנערכים כככל שנה גם על אדמת סיני, מתנהלים בסדרים, תוך בחינת מערכי הלוגיסטיקה ויכולת התימרון של היחידות שצויידו בשנים האחרונות בנשק האמריקאי החדש. התימרונים – הטעים הפקיד – נערכים בהתאם לסעפיי הסכם השלום עם ישראל, ואין כבך כל חושן. אש ממשל מצרים, שערך באותה נת סודרת סוירים רשמיים בבירות אירופה, לא טרח אפילו להתייחס לשמועות – המפורכות לדבריו – בדבר כוננות, כביכול, צבא מצרים.

בארה"ב היו העניינים יגעים כרגיל: הדליקה הגדולה, שפרצה בבארות־הנהגט בצפון אלסקה אשר השתוללה וה שבותיים, טרם כותבה. הנשיא היה טרוז בנקיטט אצבעים לבליתי האינפלציה, שהפכה לרעה חולה בשנים האחרונות, והרקיעה כדי 28% במחצית הראשונה של שנת 1983. לשבינה הפראית האחרונה, שהקיפה את מיעפלי ג'נראל־מטורס, טרם נמצא פתרון, והמימשל שקל, ככל־הנראה, הצצאת צוויר־העניק לעובדים. מוזכר המדינה, שחור זה מכבר ממסע דילוגים ממושך בדרום־אפריקה, הנטבא בפסימיות רבה ברשת N.B.C של סינייה הקלושים של דרום־אפריקה להחיל מהטריור־השחור אשר פשה בה ושיקת את הכלכלה הלאומית. בתאי־אנד התייצבה הממשלה החדשה של מפלגת ההמונים־המרקסיסטי, ואילו אוסטרליה הסכימה להעניק מיקלט ומני לפליטים הפוליטיים הלשוירי בית־המלוכה. פעולות הרצח והחבלה של "הצבא האדום" היאפני חוללו שוב שבטר ממשלתי, הרביעי במרוצת החודשים האחרונים, יערכו של הירן האצפני המשקי לרדת בבורסות הבינלאומיות. גם באפריקה הידרדו העניינים בהדרגה: לאחר השתלטותם הסופית של הכוחות המהסנניים על קונגואסה, בירת אפריקה, סיוע כוחות צבא מאנגולה, אינפיה האמשיה, באפריקה קובאני, הורדו ומשלות צרפת פולגיה להכיר במימשל החדש בתקווה להציל את השקעותיון בחבל שאבה, העתיר ממצובים. מחוגי הגולים המרוקניים שכפרים פורסמה האשמה חרפה ננגד שלטונות צרפת על שלא נקטו באמצעי הגנה מתאימים לאבטח את שלומו של מלך מרוקו שנרצח באורח מסתורי, לאחר שלוש שנות גלות באחד מפרכרי פריס.

22 ליולי 1983

למעשה, כניסוח המודרגת של הצבא המצרי לקודמת סיני היתה צפויה למדי מראש, שכן מאז ה־1 לינואר 1983, המדע שבו הוכרו על כינונה של הרפובליקה העממית של פלסטין, מבירתה הומנית בשכם, לא פסקו ההתכתשויות וההתנגשויות עם שיירות־מוגנות של ישובי בקעת־הירדן, אשר נעו בחסות צה"ל לעבר "הקריהרוק" וממנו. בנושא זה לא וותרה ממשלת ישראל, אולם לישובי גוש־עציון העורבה זה כחודשיים האסקפה השוטפת בנאמצעות מסוקים בדרך האויר, לאחר שקרית־ארבע פנתה מאחרוני תושביה. התנגשויות רחוב בירושלים הפכו למעשה של יום כימוו וגבו מחיר־זמים סכיר, שלא עלה על מספר נפגעי תאונות הדרכים ככבישי הבירה. הדיקטטורה הצבאית בירדן, שהדיחה בשעתו את הנסיך חסן, והביעה בפרוס 1983 את התנגדותה העקרונית לכינון הרפובליקה הפלסטינית ב"גדה־המערבית" – לא מנעה את המשך מעברה של הרכבת־האוירית הסובייטית בשמי ירדן, אשר פרקה את מטיענה בנמלי־האוויר ע"ש ערפאת (קלנדיה לשעבר).

המהומות האחרונות, שהתחוללו במחוז־ההר (לבנון) של הרפובליקה הסורית המאוחדת, הקטינו בבוקר (ה־1) לאחר התערבות דיפלומטית נמרצת מצד וושינגטון ופריס: 700 המשמות הנצרות האחרונות הועברו, בחסות הצלב־האדום, למקומות מיבטחים כיוון ובאטליה.

בשעה 18.00 אמורה היתה הכנסת להתכנס על מנת לדון בעתיד האוטונומיה בגליל. אולם ברצע האחרון נמסר כי מיעד ישיבת המליאה נדחה, לפי בקשת הממשלה.

23 ליולי 1983

מספר פרטים דלפי מישיבתה של ממשלת "המערך" מחצות אמש כועדת שרים לענייני כטחון. הדעות נחלקו על אופי התגובה הישראלית על הפרת הסכם השלום ע"י מצרים בקודמת סיני. מיעוט של 4 שרים "נציים" תבע לגייס לאחלת כמה יחידות מילואים, מוגבלות בחיקים, ולהניע דרומית מכאר־שבע שני גדודיו שריון עד לקו העירכת המישינ בבירות משאבי שה־רביבים. אולם רוב השרים התנגד לכל מנעה בלתי־שקול, העלול להתפרש כפרובוקציה וכמתן־עילה לסילוקו של השגריר הישראלי מקאהיר. הצעת שרי־המיעוט

עמיהוד ישראל

נדחתה, אפוא, כשם שנדחתה על הסף הצעתו הקיצונית של שר־הפנים לערוך דיון חוזר כממשלה על קבלותה של "הוכנות־אלון". – "למה לערור רוחות רפאים" – טען בכדיחות הדעת ראש־המשלה. דובר־הממשלה מסר, כי הערובות שנתנו ע"י ממשלת פלסטין לקיומם האוטונומי של ישובי הבקעה ולויקתם לישראל הנין מוצקות ומעוגנות בסעיפים המשפטיים השונים, וכן גם במכתב־הלוואי של נשיא מצרים, שבו נכתב במפורש, כי "הודים וערבים ישכנו בשח במדינת פלסטין". יתרה מזאת, על תוכנו של מכתב זה חזר נשיא מצרים באוניו עתונאים בעת ביקורו השנתי הקבוע במסיגד שבמדינו הריסני.

גם באופוזיציה של מפלגת "הליכוד" נחלקו הדעות. הרוב צידד כתגובה שקולה מאונת, כצינורות הדיפלומטיים הרגילים ודרך הגרירות בקאהיר, תוך העמדת ממשלת מצרים על שומרת חזירת כוחותיה לאיוור האו"ם בקידמת סיני. יו"ר המפלגה גרס, כי אין טעם לסכן את הסכם השלום השכיר עם מצרים, אשר הושג, כזכור, בעמל רב ע"י המנהיג המאוימט רבי־היוקרה, שהועטר בשעתו בפרס־נובל. צירי המיעוט במפלגה הרימו, כזכרם, זעקות שבר והוהירו מפני אינאה מצרית מתוכננת, העלולה להסוות על הכנות למלחמה. אולם עיקר הדיון באופוזיציה נסב על המשבר הכלכלי החמור, דובר הסיעה הליברלית, התרער על שיעור האינפלציה, שחרגו מעבר לתחתית הממשלתית (175%), והגיעו כבר במחצית הראשונה של השנה לכ־200% לרצך. – "בתנאים אלה" – הדיגיש הדובר – "אין המערכת המשקית יכולה לתפקד, ובמיוחד אמורים הדברים בסקטור הפרטי"; וזאת למרות הקיצוצים המרצים שבוצעו בתקציב הכטחון, החל מינואר 1980, במסגרת העירכתה על המדינה לקראת כלכלת השלום ונסיוניה – "הכושלים עד אז – להשתלב ב"שוק־הערכי־המשותף".

24 ליולי 1983

החל משעה 0400 בטולו החופשות וחיל האוויר תועמד בדרגת כוננות גבוהה. בישיבת הכנסת החדויה (מה־22 יולל) השיב שר־החינוך למספר שאלותו שהצטברו כחודש האחרון על שולחנו. כפני אולם מליאה, ריק ברובו, הבטיח השר שהממשלה תקים ועדה מיוחדת לבדיקת המשבר החמור השורר באוניברסיטאות, שהתבטא בסגירת פקולטות שלמות ובכריזה דוורת של מדענים ישראלים לארה"ב. השר הכמיש את הדיעה, כי בשנת הלימודים האחרונה עזבו 26% מסגל ההוראה והמתקת את הארץ. פנתו לעבר ספסלי האופוזיציה הטיח השר, כי המשבר באוניברסיטאות נגרם בעטיו של הרס מערכת החינוך התיכון לפני מספר שנים בתקופת המימשל הקודם. "לא ייתכן להאשיח את הממשלה במחילים שאין היא אחראית להם" – פסק השר לקול מחאות קלושות מצד 6 ח"כים שאיישו את ספסלי האופוזיציה.

בכורסה התל־אביבית משמכה מגמת הירידה בשערי כל המניות, והבנקים מנעו מלרכוש את ההיצעים. באיגרות החוב התמתנה במקצת מגמת הירידה. לעומת זאת, חלה התייצבות בשער הלירה הישראלית, שהועמד על 167.53 ל"י דולר. אין ספק, שהיה בכך משום מקור לתקווה ויק לאופטימיות בשמי ירדן, הבאות, למרות סגירתה הסופית של בורסת־היהלומים המת־גנית והצעת המיבנה לכריזה או לשכירתו.

בשעה 1900 כונסה הממשלה לישיבה שלא מן־המניין בעקבות שרד מנשיא ארה"ב ראש־הממשלה.

17 אורחים ישראלים נהרגו הבוקר בעלות שיירת רכי ביהם על מארבים־ממוקשים כנבשו מעלה־אדומים־ירושלים. ממשלת פלסטין, מבירתה הומנית בשכם, הכמישה כל קשר להתנקשות ויחסה זאת לגורמים בלתי־אחראיים החותרים תחת אושיותיה. עם זאת גינתה ממשלת שכם בכל תוקף את האש־הרצחנית שהמטירו חיילי צה"ל על אורחים פלסטיניים שלווים ושוחרי־שלום כבכשו מעלה־אדומים. דובר משרד הכטחון הודיע, כי יש להתייחס בחומרה רכה לרצח נפשע זה וכי תיערך לוויה ממלכתית לקורבנות החפים משעו מישובי הבקעה. במקביל, תבדוק ועדת חקירה אם הפתיחה באש להגנה עצמית ע"י מלוויי השיריה בוצעה בהתאם לכללים ולנוהל הצבאי. קונסול מצרים בתי"א פירסם הודעה על השתתפתו בצער המשפחות, ועם זאת גינה כחריפות את הפניות הרצחנית של מלגווי־השיירה, אשר פתחו באש ללא ריסון עצמי. "לא ישורו השקט באיוור" – הוסיף קונסול מצרים – "עד אשר יופנו אחרוני הישובים הישראלים מבקעת־הירדן, המהווים אבן נגף לשלום".

בשעה 2100 רואיון ראש־המשלה בטליוויה ומסר פרטים לאומה על תוכן השדר של נשיא ארה"ב. – "האמריקאים – הסכיר ראש־המשלה – "אינם רואים סיבה כלשהו לדאגנה עקב תימרנוי הקיץ השיגרתיים סבינו על כמה יחידות מצבא מצרים". – "במרוצת האימונים ייתכנו חזירות, שמקורן בטעות, לאיוור האו"ם". במקביל לכך, רמו דובר הבית־הלבן בושינגטון, כי ממשלת ארה"ב לא נתיח מיכשולים נוספים בעיקתה המטוים החדויה שבין ישראל והונדוראס.

בתל־אביב נפתח משפסם של מתישה צעירים יהודיים מקבוצת "המפכה המתמדת", שהאושמו בשיתוף פעולה עם סוכני כיון סוריים.

26 ליולי 1983

סגן נשיא מצרים יצא בהאשמה חרופה נגד ישראל, שהפרה – לדבריו – את הסכם השלום בכיצוע חזירות אוירות לשמי קידמת־סיני. דובר משרד הכטחון הכמיש האשמה זו, וטען כי מוטסי־חילי־האוויר כיצעו טיסת פטרול שיגרנית כשמי הגנבה־מעריב. מפקד חילי־האוויר הורה להקים ועדת־חקירה שתבדוק אם לא היו חירוגת מנתלי הטיסה המקובלים.

נמסר, כי כביש חברון־עזה לא נסגר לתנועה. רכב אורחי ברישוי פלסטיני ממשיך לנוע על כביש זה בין שני חלקי הרפובליקה הפלסטינית, כרגיל.

בשידור מיוחד לאומה, בשעה 1400 לפי שעון ירושלים, הודיע נשיא לוב, כי ארצו פוצצה את הצעה־הגרעניית הראשונה בלכ־הסמרה. הצעה תוכננה והורכבה ע"י מדענים ומומחים לובים – כן הדיגיש נשיא לוב. מקורות צבאיים אמריקאיים סירבו להכמיש או לאשר ידיעה זו.

בשעות הלילה המאוחרות נורו כמה פגוי קטיושה על איוור נפריס־אבא. לא היו אבדות בנפש ונגרמו נזקים קלים בלבד. יחידת מישמר־הגבול הישראלי סרקה את איוור הגבול מורחית מכפר־סבא מבלי שיחידות הונדרמריה הפלסטינית מקלקיליה התעברו או הפריעו. לא נמצאו כל כניי־שיגור.

27 ליולי 1983

– "ארה"ב משלימה את בניינים הכולל של נחתיה וחיל־המצב שלה מבסיס גואנאנטאמו שבקובה לעבר קיי־ווסט שבפלורידה. עם צאת החילי האמריקאי האחרון יכינוו מחדש יחסים דיפלומטיים בין קובה לארה"ב". כך הכריז נשיא קובה ביום השנה להפיכה העממית באי, בסקרו מיעצע צבאי ארוך שהתנהל בשדרות הראשיות של הבירה, הבאנה. כתבים צבאיים הדגישו את המסס המרמיש של מטוסי "מיג־29" (7

מאך) ותצוגת טילי הקרקע החדשים ("סאם־17"), בעלי ראש־יחך גרענייים מתפלים. ברכות ליום השנה של הפיכה בקובה, "מולדת הסוציאליזם ביבשת האמריקאית", הגיעו מראשי המישטרים המהפכניים מארגנטינה, ברזיל, צ'ילה ועוד.

קריין החדשות בראדיו שכם מסר, כי נבחרת הכדורגל של פלסטין לא תתמודד נגד נבחרת ישראל במשחקי גביע המורח־התיכון המתנהלים בטהראן. – "לאור הפרובוקציה הישראלית שבוצעה שלושום במעלה אדומים" – הוסיף הקריין – "לא נוכל להיפגש עם הכדורגלנים הישראליים, שיהיה נטושת זם, כחיילי־מילואים צבא הציוני". ממשרד החינוך בירושלים לא ניתן לקבל כל תגובה לידיעה זו. באורה בלתי רשמי נמסר, כי שר הכטחון נועד לפגישה שאיית כמובלעת ארמון־האו"ם בירושלים עם מפקד צבא פלסטין. לא ניתן להשיג אישור לידיעה זו.

במסיבת עתונאים שקיים מוכ"ל האו"ם בניוירוק הוכמשה מכל וכל טענתה של ישראל בענין חזירת עוצבות שריון מצריות לרצועת האו"ם בקודמת סיני. "כבידיקה שבוצעה על־ידינו בשטח אך לפני 10 ימים לא נמצאה כל הוכמה פוזיטיבית להאשמה של ישראל" – סיים מוכ"ל האו"ם – שהתפנה במיוחד לאותה מסיבת עתונאים מקבלת־הפנים שנערכה לשגריר החדש של אברדאבי באו"ם.

שטפסם של תמשת־הצעירים היהודיים, שהאושמו בריגול לטובת המודיעין הסורי, נדחה למועד אחר. דובר משרד הכטחון סירב להכמיש או לאשר את הידיעה בדבר הפסקת תנועת השיירות המוגנות מבקעת־הירדן לאזורי "הקריהרוק" מאז תקרית מעלה־אדומים.

שני חיילים ישראליים נעדרים לאחר שנעלמו עקבותיהם בשעות הלילה המוקדמות ליד גדר־הכטחון מורחית מכפר־סבא.

28 ליולי 1983

מספר התפרצויות אדירות חחריו את שנתם של תושבי תל־אביב בשעות הבוקר המוקדמות. הקצין התורן במקדק מישמרת־הירוקן הודיע כי המישטרה חוקרת: "קרוב לוודאי, כי המדובר בחיסול חשוכבות בקרב העולם התחתון, או בהתפרצויות מיטעניי חבלה". זו היתה הגריסא שווחה בקרב משכימיקום. אולם בשעה 05.00 לפנות בוקר נפתחו שידורי־ישראל בהודעה דרמטית של קריין החדשות מספר, כי כמה מטחי טילים קרקע־קרקע נורו ע"י גורם בלתי־ידוע לעבר גוש ערי דן. לתדיר־החדשות החל לרוזם מידע מקוטע ממקומות שונים, שהועבר למאוינים כמיסגרת מהדורת־חדשות מיוחדת ומתמשכת. איוור התפעשייה של חיפה ובתי־הזוקוק הופצץ מהאוויר. מיכלי נפט נפגעו וענני עשן שחור מתאבכים אל על. התחבורה על הכביש המהיר אשודר־תל־אביב נפסקה לרגל חילופי אש כבדים בצפון לנמל אשודר. הקשר הטלפוני עם ישובי אצבע־הגליל נקטע. מאז שעות הבוקר מתקיימת הפגות מטולי־רקטות על מסלולי נמלי־התעופה ע"ש בן־גוריון. יחידות קריין כבמות בלתי־ידועה, שגיהחו עם שחר מצד ראש־הנהקרה, כיתרו את נהריה וממשיכות להפגיו את העיר. בשעה 0700 פתחה הטלביזיה בשידור מיוחד. על המסך הקטן הופיעו פניו הלאים והמוכרים של ראש־המשלה, שהודיע בקול־צרידו כי כוחות שריון מצריים חצו הלילה את הגבול במספר גורות, בהפירם את כל ההסכמים הבינלאומיים שנחתמו בשעות בין ישראל למצרים. "כוחותינו" – הוסיף ראש־המשלה + "מנהלים קרב בלימה באיוור אשודר ומדרום לבאר־שבע. בשלב זה נותקה, כנראה, גם אלת, אולם צה"ל יטה את המולשיש שוק על ירד". משעה 0715 החלו הראדיו והטלביזיה הממלכתיים לשדר סימטאות גיוס ושירי־לכת. כך נפתח הסיבוב הביעי.